

3 STARA GRČIJA

Uvodna naloga

- Demokracijo. Zanj je značilno, da vsi polnoletni državljani volijo svoje predstavnike, ki potem zastopajo državljane v parlamentu. O pomembnih zadevah se lahko odloča na referendumih ...
- Kraljevino, diktaturo, anarhijo ...

Prve razvite civilizacije na evropskih tleh

1.

- a) Na otoku Kreta.
- b) Bile so kraljevi dvor, versko, upravno, kulturno in gospodarsko središče.
- c) Z njimi so izražali svojo moč in bogastvo.

2. a)

- b) Najprej so poselili Peloponez, nato pa širše območje Grčije.
- c) Z območjem današnje Italije in Turčije ter z južnimi obalami Sredozemskega morja.
- č) Civilizacija je bila zelo razvita; imela je stike s drugimi razvitimi civilizacijami, na primer egipčansko.

3.

	MINOJSKA CIVILIZACIJA	MIKENSKA CIVILIZACIJA
Čas	2.000 pr. Kr.–1.500 pr. Kr.	2.000 pr. Kr.–1.200 pr. Kr.
Prostor	Kreta	Peloponez
Dosežki in kulturni spomeniki	Palača v Knososu in poslikave v njej	Bili so dobri mornarji in trgovci. Zlata maska iz Miken.
Vzrok za propad	Ognjeniški izbruh na bližnjem otoku	Dorske selitve

»OREHEK«

Ugodno podnebje, rodovitno območje, možnost poselitve ...

Grške mestne države in njihova širitev po Sredozemlju

1. a) in b)

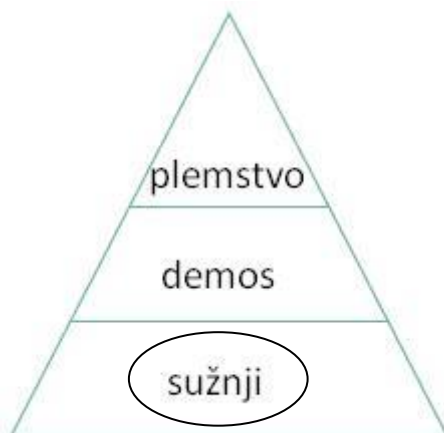
3	gledališče	gledališkim predstavam
2	agora	središče političnega in družbenega življenja
4	gimnazij	prostor za izobraževanje in telovadbo
1	akropola	čaščenje bogov

c)

č) 1.: bili so neodvisni in samostojni; 2.: bili so majhni.

2. a) in b)

c) Kmetje, obrtniki in trgovci ter vsi ostali svobodni moški prebivalci, starejši od 18 let.

3.

a) Grki so poselili obale Sredozemskega in Črnega morja.

b)

c) Grki so pridobili novo obdelovalno zemljo, nove priložnosti za trgovanje, razcvetela se je pomorska trgovina. Kolonizacija je Grkom omogočala stike z drugimi kulturami in prenos znanj na druge kulture. Spori z drugimi kulturami ...

č) Grška kolonizacija je potekala v arhaični dobi grške zgodovine, sredina 8. do sredina 6. stol. pr. Kr.

4.

1	K	O	L	O	N	I	Z	A	C	I	J	A			
		2	V	E	L	I	K	A	G	R	Č	I	J	A	
		3	A	G	O	R	A								
				4	P	O	L	I	S	I					
		5	Č	R	K	O	P	I	S						
		6	D	E	M	O	S								
				7	P	L	E	M	S	T	V	O			
		8	G	L	E	D	A	L	I	Š	Č	E			

Akropola je bila del mestnega polisa, namenjena verskim obredom.

»OREHEK«

Grški izdelki so bili najdeni tudi v bližnji okolici današnje Slovenije, nekaj malega pa tudi pri nas. To pomeni, da je vpliv grške kolonizacije segal vse do današnjega slovenskega ozemlja. Grška kolonizacija je vplivala predvsem na kulturo ljudi, ki so poselili to območje.

Sparta in Atene – najmočnejša polisa

1. a) in b)

c) Območje Sparte je bilo veliko večje kot območje Aten.

2. a), b), c) in č)

Družbeni sloj	Ali so bili svobodni?	Ali so imeli politične pravice?
Plemiči ali spartiati	DA	DA
Svobodni državljani ali perioiki	DA	NE
Sužnji ali heloti	NE	NE

d) Vse življenje je bilo podrejeno vojskovanju in vojaškim obveznostim. Zelo cenjena sta bila telesna moč in disciplina.

3.

a) Vzgoja je bila zelo stroga in usmerjena v vojaško vzgojo dečkov že od mladih let. Branje in pisanje nista bila pomembna, najpomembneje je bilo, da so dečki razvili zmagovito miselnost.

b) Spartanska vzgoja je od malega strmela k temu, da so dečke izurili v dobre in neustrašne vojake, zato je bila spartanska vojska med najmočnejšimi med vsemi grškimi polisi.

4. a), b), c) in č)

Družbeni sloj	Ali so bili svobodni?	Ali so imeli politične pravice?
Demos	DA	DA
Tujci	DA	NE
Sužnji	NE	NE

d) V spartanski družbi so imeli politične pravice le pripadniki plemstva, v Atenah pa vsi polnoletni svobodni moški, kar pomeni, da je v Atenah pri določanju v polis sodelovalo več ljudi. V obeh družbah so bili na dnu družbene lestvice sužnji.

5.

a) »Naša ureditev ni podobna zakonom sosednjih držav /.../. Dela v dobro večine in ne le manjšine, zato jo imenujemo demokracija. Zakoni obravnavajo enako vse državljane. Za uspeh v družbi je

pomembna sposobnost posameznika in ne le družbeni položaj, /.../. Svoboda, ki jo zagotavlja država, velja tudi v vsakdanjem življenju.«

(Tukidid, Peloponeške vojne, 5.–4. stol. pr. Kr.)

b) Sposobnosti posameznikov.

c) Ne. Zakoni so veljali le za svobodne prebivalce, medtem ko za sužnje niso veljali.

6.

a) Zlata doba Aten.

b) V Atenah so delovali številni filozofi, pisatelji, umetniki in znanstveniki, katerih vpliv je segal daleč po Sredozemlju.

»OREHEK«

- Periklej je uvedel žrebanje državnih uradnikov med vsemi državljani; premoženje ni bilo ovira za sodelovanje v državnih zadevah. V ljudski skupščini so razpravljali o vseh državnih zadevah (o politiki, zakonih, vojaških zadevah ...). V sodnih procesih pa je imel vsak obtoženec pravico do zagovora.
- Atenska demokracija je le zametek demokracije, kot jo poznamo danes. V današnji demokraciji velja enaka in splošna volilna pravica za vse državljane, stare 18 let.

Grki kot enotna kulturna skupnost

1.

a) Po grškem verovanju so bogovi živeli na gori Olimp. Imeli so nadzor nad vsemi naravnimi silami. Grki so svoje bogove častili v svetiščih.

b) V preročišča.

c)

2. a) Posvečene so bile bogu Zevsu.

b) Zmagovalci so bili deležni velikih časti. Slavili so jih v pesmih in upodabljali s kipi.

c) 776 pr. Kr.

č) To je pomenilo, da so v času športnih iger prekinili vse vojne med polisi.

d) Olimpijske igre so povezovale Grke v enotno kulturno skupnost.

»OREHEK«

Tudi danes imajo olimpijske igre veliko vlogo v povezovanju prebivalcev različnih držav. V času iger vsi spremljamo rezultate športnikov in navijamo za njih. Za trenutek pozabimo na druge stvari. Današnji zmagovalci so deležni slave in visokih denarnih nagrad.

3.

- a) Posode so bile poslikane z vojaškimi in lovskimi prizori ter tudi z mitološkimi prizori.
- b) Upodabljali so človekovo telo v gibanju.
- c) Zapuščina grške klasične umetnosti je za današnje razumevanje zgodovine zelo pomembna. Z njeno pomočjo razumemo, kako so živeli v antični Grčiji.

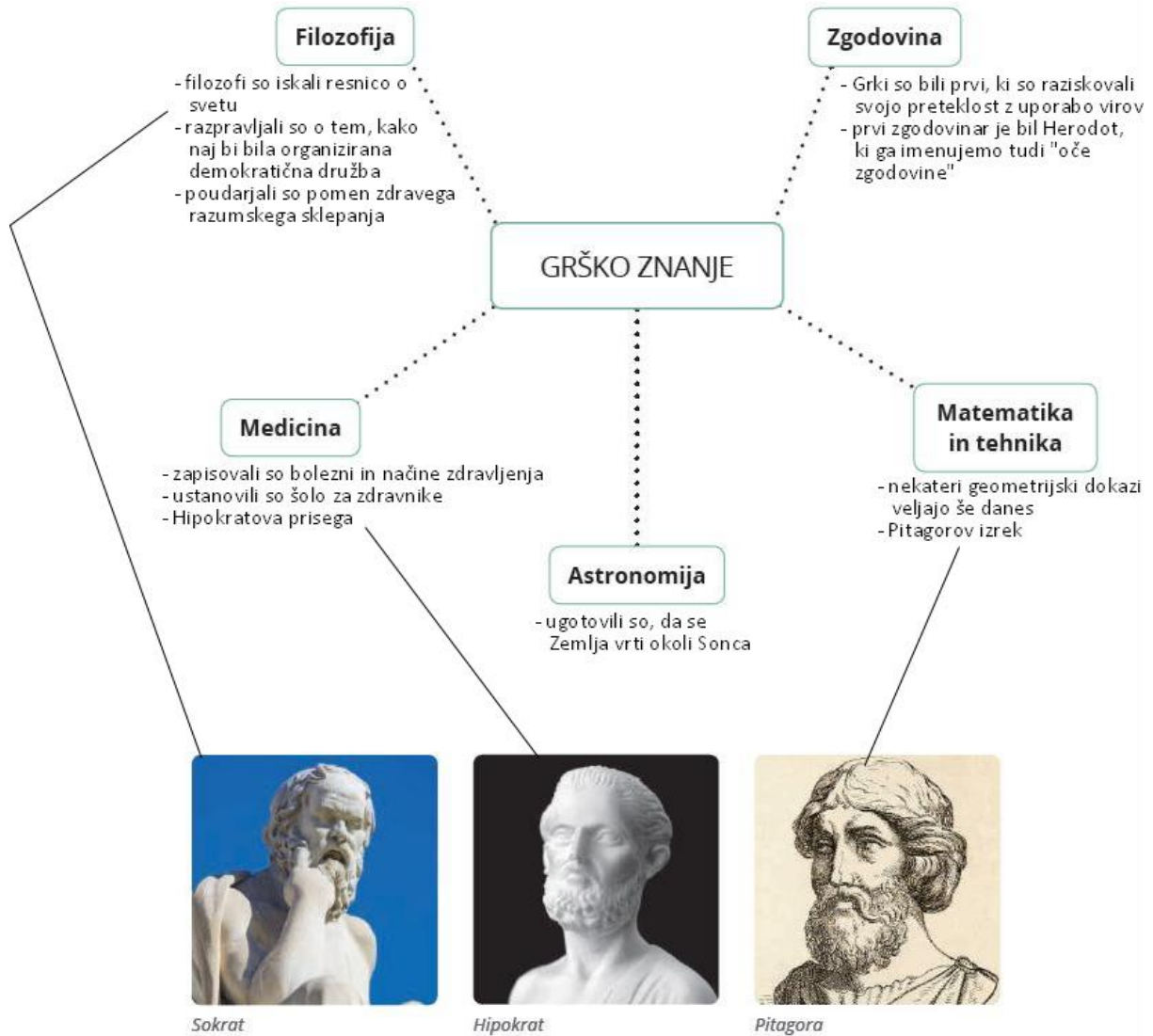
4.

KOMEDIJA	TRAGEDIJA
Lahkotnejše delo, polno humorja. V njih so se norčevali iz vsakdanjih dogodkov, običajev in ljudi.	Delo, v katerem so predstavljali življenjske teme, kot so ljubezen, sovraštvo, vojna ... Glavni junak je bila slavna oseba, ki je zašla v težave.

5.

- a) Želel je preprečiti, da bi se pozabili dosežki Grkov in drugih ljudstev.
- b) Ker je kot prvi na podlagi virov zapisal zgodovinske dogodke.

6.

7.

	1	F	I	L	O	Z	O	F	I	J	A	
		2	T	R	A	G	E	D	I	J	A	
	3	P	R	E	R	O	Č	I	Š	Č	E	
	4	H	E	R	O	D	O	T				
			5	S	O	K	R	A	T			
			6	E	V	K	L	I	D			
			7	H	I	P	O	K	R	A	T	
8	A	S	T	R	O	N	O	M	I	J	A	
		9	P	I	T	A	G	O	R	A		

Zgodovina je veda, ki na podlagi virov raziskuje dogodke, ki so se zgodili v preteklosti. Začetki zgodovine segajo v antično Grčijo.

»OREHEK«

Politika	Znanost	Kultura	Umetnost
Demokracija, sodne obravnave pred poroto	Pitagorov izrek, Hipokratova prisega	Grški jezik, olimpijske igre, filozofija, mitologija	Dramatika in poezija, poslikava lončenin ...

Z grško kolonizacijo so se grški dosežki v politiki, znanosti, kulturi in umetnosti razširili po Sredozemlju. Kasneje so jih prevzeli Rimljani ter jih posredovali Evropi.

Grško-perzijske vojne in peloponeške vojne

1. a)

✗	perzijska zmaga
✗	grška zmaga

b) V širši okolici Aten.

c) 479 pr. Kr. Zmagali so Grki.

č) Grki so se bojevali za svojo domovino in svobodo. Poznali so domači teren. Imeli so boljše vojaške poveljnike in bolj razvito vojaško opremo.

2.

a) Bitka pri Termopilah. Odvijala se je leta 480 pr. Kr.

b)

c) Nek Grk je izdal taktiko grških vojakov, tako da so jih perzijski vojaki ujeli v past v ozki soteski. Spartanska vojska je kljub gotovemu porazu nadaljevala bitko do zadnjega moža. Perzijci so pobili vse vojne ujetnike.

č) Pogum, odločnost, srčnost.

3.

a) 431–404 pr. Kr.

b) Polis Atene je bil popolnoma uničen.

c) Vojne so oslabile polise in s tem omogočile vzpon nove sile na severu.

»OREHEK«

Sodelovanje: olimpijske igre, umetnost, kultura, grško-perzijske vojne ...

Tekmovanje: peloponeške vojne ...

Aleksander Veliki in helenizem

1.

a) Vojaki so bili organizirani v ravne, strnjene vrste. Imeli so dobro opremo.

b) Falanga.

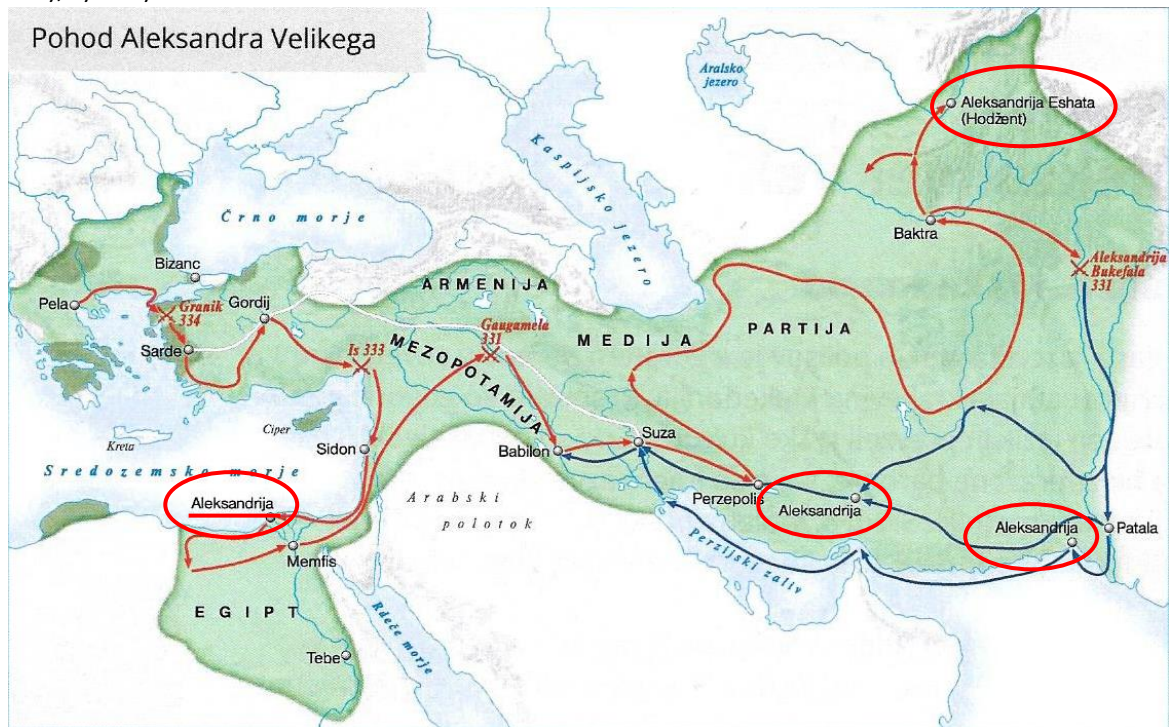
2.

a) Potrpežljivost, razumnost, preudarnost, smisel za opazovanje okolice ...

b) Napovedal mu je veliko kraljestvo izven meja domovine.

c) Aleksander Veliki je prevzel oblast leta 334 pr. Kr. Vladal je do leta 323 pr. Kr.

3. a), c) in d)

b) Mezopotamijo, Armenijo, Egipt, Medijo, Partijo, Perzijo, del Arabskega polotoka.

č) Ker je bil tudi sam dober in sposoben vojak. Do vseh je imel enak spoštljiv odnos.

4. a)

Jezik	Grščina je postala univerzalni jezik.
Mesta	Ustanovljena so bila številna nova mesta. Postala so središče grške kulture in trgovine. Gradili so jih po vzoru grških mest.
Kultura	Spodbujali so mešanje grške kulture z drugimi kulturami.

b) Središče se imenuje Aleksandrija.

- Aleksandrija v Egiptu je bila takrat največje in najbogatejše mesto. Zgradili so muzej, ki je bil središče umetnosti in znanosti ter največjo knjižnico v Sredozemlju. V Aleksandriji so delovali najboljši učenjaki tistega časa.

5.

MATEMATIKA	ASTRONOMIJA	MEDICINA
Matematik Arhimed je natančno izračunal vrednost števila pi in pojasnil delovanje vzvoda.	Izračunali so obseg Zemlje, Zemljo so postavili v središče Osončja. Napovedovali so Sončeve mrke.	Preučevali so živčni in krvožilni sistem.

- Nekatera helenistična spoznanja so bila tako natančna, da veljajo še danes. Tudi astronomi so se pri izračunih zelo približali resničnim podatkom, kar je za tisti čas zelo velik uspeh.

»OREHEK«

Aleksander je bil uspešen vojak, ki je meje svoje države razširil na ogromno območje. Tudi na kulturnem področju je naredil velik korak naprej in razširil helenistično kulturo po vsej svoji državi. Zato lahko upravičeno trdimo, da si je zaslužil naziv »Veliki«.

Utrjujem svoje znanje

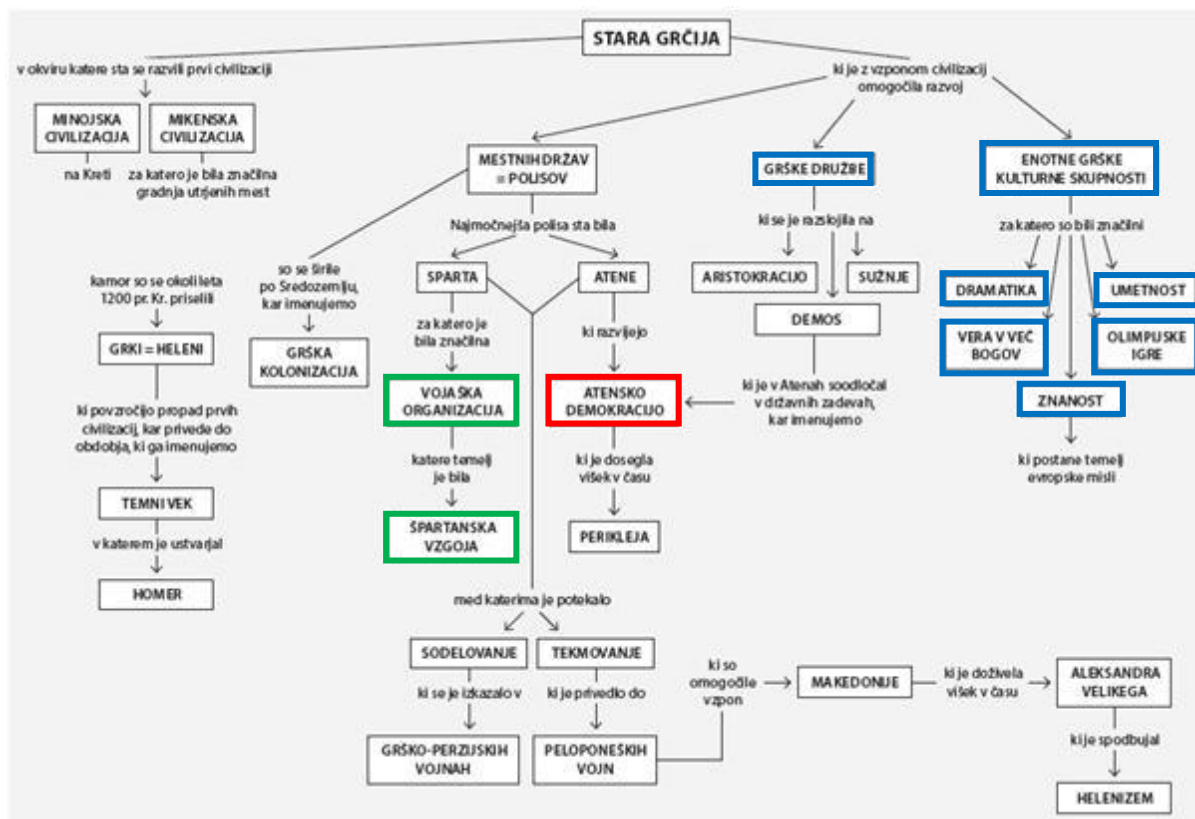
PONOVIM

1. Minojska civilizacija se je razvila nekoliko prej kot mikenska. Obe sta se razvili na današnjih grških tleh – minojska na Kreti, mikenska na Peloponezu. Oboji so bili spretni mornarji in trgovci, ki so obvladovali območje Sredozemskega morja. Njun zaton sega v prvo polovico 2. tisočletja pr. Kr.
2. Grška družba se je delila na bogato plemstvo ali aristokracijo, demos in sužnje.
3. Družba v Sparti je bila razslojena v tri sloje – plemiči, svobodni državljani in sužnji. Politične pravice so imeli le plemiči, ki so odločali o vseh državnih zadevah. Saprta je bila vojaško organiziran polis.
4. Družba v Atenah je bila razslojena v tri sloje. Prvi sloj so predstavljali demos, drugi sloj ženske, otroci in priseljenci, tretjega pa sužnji. O političnih zadevah je odločal demos – torej vsi polnoletni moški državljani polisa. Atene so bile urejene demokratično.
5. Grki so verovali v več bogov. Bogovi naj bi bivali na gori Olimp in so imeli nadzor nad vsemi naravnimi silami. Bili so nesmrtni, večno mladi in imeli so nadnaravne moči. Grki so bogove častili v templjih. Kadar so potrebovali njihov nasvet, so odšli v preročišče.
6. Olimpijske igre so imele verski pomen. Posvečene so bile bogu Zevsu. Potekale so vsaka štiri leta. V času tekmovanja je po vsej Grčiji veljal olimpijski mir, kar pomeni, da so se prenehale vse vojne med polisi. Tekmovalci so bili lahko le moški, zmagovalci pa so bili deležni velikih časti.
7. Grki so sodelovali v času grško-perzijskih vojn, ko so s skupnimi močmi premagali Perzije. Njihovo tekmovanje pa lahko vidimo v času peloponeških vojn, ko so se grški polisi vojskovali med sabo.
8. Imperij Aleksandra Velikega se je raztezal od Makedonije, preko Grčije, skozi Turčijo vse do Perzije. Na jugu pa je segal do Egipta.

RAZUMEM ČASOVNI TRAK:

- a) 5. stol. pr. Kr.
- b) Minojska in mikenska civilizacija sta obstajali sočasno. Mikenska civilizacija se je obdržala dlje časa oz. je propadla kasneje.
- c) Temna doba (1.200 pr. Kr.–800 pr. Kr.), arhaična doba (800 pr. Kr.–500 pr. Kr.), klasična doba (500 pr. Kr.–323 pr. Kr.) in helenistična doba (323 pr. Kr.–30 pr. Kr.).

NAUČIL SEM SE

d) Na območje današnje Grčije so se okoli leta 1200 pr. Kr. priselili Grki. Povzročili so propad prvih civilizacij na današnjih grških tleh, kar privede do obdobja, ki ga imenujemo temni vek. Med polisoma Atene in Sparta je potekalo sodelovanje in tekmovanje, ki je privedlo po peloponeških vojn, ki so omogočile vzpon Makedonije, ki je doživela višek v času Aleksandra Velikega. Grška družba je bila razslojena na aristokracijo, demos in sužnje.